МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Проект

Н А Р Е Д Б А

№ …….

за придобиване на квалификация по професията

„ПОМОЩНИК-УЧИТЕЛ“

Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професия код 011303 „Помощник-учител“ от област на образование „Образование“ и професионално направление код 0113 „Образователна подготовка без предметна специализация“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професия код 011303 „Помощник-учител“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на четвърта степен на професионална квалификация по професията.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 4 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по професията.

Раздел II
СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата

ПРОЕКТ

за оценяване на всяка единица резултат от учене, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Параграф единствен. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6, във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

ПРОФ. ГЕОРГИ ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ

Приложение към чл. 2

ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „ПОМОЩНИК-УЧИТЕЛ“

Професионално направление					
Код: 0113	**Образователна подготовка без предметна специализация**				
Професия					
Код: 011303	**Помощник-учител**				
Степени на професионална квалификация		**-**	**-**	**-**	**IV**
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)		**-**	**-**	**-**	**5**
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)		**-**	**-**	**-**	**5**

ПРОЕКТ

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степени на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

За придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията „Помощник-учител" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискването за входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено средно образование.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Описание на професията

Помощник-учителят с четвърта степен на професионална квалификация участва в процеса на приобщаващо образование в училищата, в центровете за подкрепа за личностно развитие и в центровете за специална образователна подкрепа. Той подпомага дейностите на учителите и другите педагогическите специалисти в осигуряването на подходяща образователна, психологическа, социална и физическа среда за развитие на способностите и уменията на учениците.

Помощник-учителят подкрепя социалната адаптация, образователното включване и развитието на ключови компетентности на учениците, като съдейства в организирането и провеждането на образователния процес и ориентирането му към техните индивидуални потребности. Непедагогическите му дейности са насочени към оказване на индивидуална и групова подкрепа за учениците в усвояването на знания, развитието на социални и комуникативни умения, придобиването на умения и нагласи за успех, за самостоятелен живот, за междуличностно и междукултурно общуване и др.

В училищна среда помощник-учителят участва в работата на екипа за подкрепа за личностното развитие на ученици със специални образователни потребности, на ученици с хронични заболявания, както и на ученици в риск. Той подпомага учителите при изпълнението на дейностите, определени в плановете за подкрепа в съответствие с индивидуалните образователни програми на ученика. Осъществява помощ при осигуряването и поддържането на достъпна, безопасна, позитивна и подкрепяща образователна среда, при подготовката на образователни ресурси и дидактически материали, както и в други дейности съобразно инструкциите на учителите. Подпомага техническото обезпечаване на образователния процес, вкл. работата с дигитални инструменти, специализирани технически средства и др. Съдейства организационно на учителя при провеждането на учебния час, при осигуряването на реда в класната стая в случай на проблемно поведение.

В извънурочно време помощник-учителят подпомага придвижването на ученици със специални образователни потребности в сградата на училището, съдейства за изграждане на здравно-хигиенни и културни навици, насърчава развитието на адаптивните им способности. Оказва съдействие на учителя в организацията и провеждането на дейности по обща подкрепа за личностното развитие на учениците. Участва активно под ръководството на учителя в извънкласните дейности. При

ПРОЕКТ

провеждането им той споделя отговорността с учителите за опазване живота и здравето на учениците и следи за спазването на съответните норми и изисквания.

В центровете за специална образователна подкрепа и в специалните училища помощник-учителят подпомага реализирането на програми за подкрепа, като следва указанията на педагогическите и медицинските специалисти в процеса на обучение и рехабилитация на учениците и прилага индивидуални стратегии според образователните потребности, възможностите за адаптация и поведенческите особености на учениците. Той оказва съдействие при адаптирането на образователни материали, при подготовката и поддържането на учебната среда и специализираното техническо оборудване. При работа в специално училище той задължително преминава през обучение за работа с ученици със сензорни увреждания.

В центровете за подкрепа за личностно развитие помощник-учителят подпомага дейностите по краткосрочна допълнителна подкрепа за ученици със специални образователни потребности, за ученици с хронични заболявания, както и работата по конкретен случай с ученици в риск.

Професията изисква развити организационни и комуникативни умения, както и умения за работа в екип. Помощник-учителят съгласува всички свои действия с директора на образователната институция, педагогическите и медицинските специалисти. Работи с учебна документация, указания, графици и при необходимост води писмена отчетност за идентифицирани затруднения и потребности на учениците. Включва се в организираните курсове за обучение и квалификация при необходимост и след разрешение на работодателя, като се стреми към надграждане на знанията и уменията си.

При изпълнението на професионалните си задължения помощник-учителят демонстрира етично и професионално поведение и се съобразява с правата на всички участници в образователния процес. Участва във форми на взаимодействие с родителите съвместно с учителя и допринася за изграждането на доверие между образователната институция и семейството. Спазва етичните принципи на равнопоставеност, недискриминация и конфиденциалност при предоставяне на подкрепа, поддържа подходящи граници с учениците, родителите и училищния персонал.

Във взаимодействието си с учениците помощник-учителят зачита правата на детето, оказва социална и емоционална подкрепа и осигурява среда на доверие, безопасност и уважение. Проявява емпатия, емоционална устойчивост, толерантност и уважение към културните различия. Съдейства за превенция на дискриминационни прояви, стереотипи и социална изолация. Помощник-учителят носи отговорност за физическата и емоционалната сигурност на учениците, за които се грижи, и съдейства за избягване на рискови ситуации. Насърчава позитивното поведение, сътрудничеството и взаимопомощта.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията

<table>
<tr><td rowspan="3">Степен на професионална квалификация</td><td rowspan="3">Ниво по НКР/ ЕКР</td><td colspan="9">Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)</td></tr>
<tr><td>ЕРУ 1</td><td>ЕРУ 2</td><td>ЕРУ 3</td><td>ЕРУ 4</td><td>ЕРУ 5</td><td>ЕРУ 6</td><td>ЕРУ 7</td><td>ЕРУ 8</td><td>ЕРУ 9</td></tr>
<tr><td colspan="2">Обща ПП</td><td colspan="3">Отраслова ПП</td><td colspan="4">Специфична ПП</td></tr>
</table>

ПРОЕКТ

IV	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление „Образователна подготовка без предметна специализация“

ЕРУ 3. Планиране и организация на работния процес

ЕРУ 4. Подкрепа и взаимодействие с потребителя

ЕРУ 5. Професионална етика

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 6. Образователна рамка на дейността на помощник-учителя

ЕРУ 7. Подпомагане на адаптацията и социалното включване на учениците в образователната среда

ЕРУ 8. Подпомагане на индивидуалния напредък в обучението и развитието на учениците

ЕРУ 9. Взаимодействие с външни институции и родители

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Помощник-учител“

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	**Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда**
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасни условия на труд (ЗБУТ) на работното място
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации

ПРОЕКТ

Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Познава нормативни актове, свързани с опазването на околната среда и ЗБУТ • Познава трудово-правните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социално развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за: - хигиенните норми - здравословните и безопасни условия на труд на работното място - овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ - превантивната дейност за опазване на околната среда Част по практика на професията: • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 2	**Икономика и предприемачество**
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика

ПРОЕКТ

Знания	• Познава основни икономически понятия - търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката - данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите - приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологична отговорност при ръководене на бизнес
Умения	• Използва основни икономически понятия като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания • При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит

ПРОЕКТ

	Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	**Планиране и организация на работния процес**
Резултат от учене 3.1	Организира работния процес
Знания	• Познава структурата и организацията на работния процес в образователна институция • Изброява ресурси, свързани с работния процес • Познава основните принципи на планиране и организиране на ежедневни трудови дейности • Познава методи за ефективна организация на работния график и проследяване напредъка на изпълнението на задачите
Умения	• Ориентира се в структурата и организацията на работната среда • Спазва установен график за изпълнение на професионалните задължения • Използва целесъобразно необходимите ресурси, свързани с работния процес
Компетентности	• Ефективно организира работния процес при спазване на установените процедури
Резултат от учене 3.2	Спазва законови рамки и регулации
Знания	• Познава основни нормативни изисквания и вътрешни правила, касаещи работния процес • Познава нормативните актове, свързани с професията • Изброява правата и отговорностите на всички заинтересовани страни в образователния и възпитателния процес
Умения	• Спазва нормативните изисквания, свързани с професията • Следва нормативните актове, касаещи работния процес • Съобразява правата на всеки участник в образователния и възпитателния процес • Следва изискванията за административно обслужване и отчетност
Компетентности	• Извършва ежедневните дейности в съответствие с нормативните изисквания • Спазва законодателната рамка при работа с всички заинтересовани страни
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Дефинира основни теоретични понятия, свързани със структурата на работната среда и организацията на работния процес Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Дефинира основни теоретични понятия, свързани с видовете дейности и тяхното планиране в работния процес
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4	**Подкрепа и взаимодействие с потребителя**
Резултат от учене 4.1	Оказва подкрепа на потребителя
Знания	• Познава основните подходи и ресурси за индивидуална и групова подкрепа в процеса на обучение, възпитание и социализация • Разграничава формите на подкрепа – педагогическа, социална, емоционална - в рамките на образователната среда • Разбира въздействието на културните различия върху възпитанието, образованието и комуникацията • Познава принципите на приобщаващото образование
Умения	• Идентифицира затруднения и нужди на потребителя • Идентифицира културни различия и адаптира подхода си към тях • Подпомага изграждането на приобщаваща и позитивна среда в институцията
Компетентности	• Спазва етичните принципи на равнопоставеност, недискриминация и конфиденциалност при предоставяне на подкрепа
Резултат от учене 4.2	Подкрепя социализацията на потребителя
Знания	• Познава стратегии за подкрепа на социалната интеграция • Разпознава признаци за социална изолация • Разбира факторите, водещи до социално изключване
Умения	• Съдейства за превенция на дискриминационни прояви, стереотипи и социална изолация • Наблюдава поведението и сигнализира за нужда от интервенция • Стимулира взаимодействието и насърчава позитивното поведение
Компетентности	• Стимулира позитивна комуникация и взаимодействие като насърчава уважителното отношение, сътрудничеството и взаимопомощта • Способен е да създаде подкрепяща среда и да участва в изграждането на атмосфера на приобщаване и сигурност
Резултат от учене 4.3	Съдейства в рискови ситуации
Знания	• Изброява функциите си при взаимодействие с потребителя • Дефинира различни видове рискови ситуации

ПРОЕКТ

	• Познава всички форми на подкрепа, които следва да оказват на потребителя
Умения	• Установява доверително взаимодействие с потребителя • Съдейства за избягване на рискови ситуации • Съдейства за адаптация на потребителя в нова среда
Компетентности	• Способен е да действа адекватно при ситуация с потребител в риск • Осигурява среда на доверие, безопасност и уважение
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира познания за формите на подкрепа в образователна и социална среда (педагогическа, социална, емоционална) • Разпознава видовете рискови ситуации и обяснява ролята си при взаимодействие с потребителя • Описва фактори за социална изолация и принципи за приобщаване и социално включване Част по практика на професията: • Идентифицира културни различия и адаптира поведението си спрямо тях в контекста на казус • Избира подходящо поведение и действия при взаимодействие с потребител в риск • Предлага подходи за насърчаване на позитивна комуникация и социално включване в групова среда
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 5	**Професионална етика**
Резултат от учене 5.1	Спазва професионалната етика
Знания	• Дефинира професионалните ценности и етичните норми в работата си • Познава Етичния кодекс на работещите с деца
Умения	• Прилага етични норми при общуване с деца, родители и колеги • Спазва поверителност, относно лична информация за децата и семействата
Компетентности	• Носи отговорност за спазване на професионални етични стандарти • Осъзнава ролята си в изграждането на доверие между институцията и семейството
Резултат от учене 5.2	Проявява уважение към културните, етническите и индивидуалните различия
Знания	• Познава различията в културния и социалния контекст на децата и техните семейства

ПРОЕКТ

	• Разбира значението на толерантността и недопускането на дискриминация
Умения	• Проявява уважително отношение към деца и семейства с различен произход, религия или език • Съдейства за изграждане на среда, в която всички се чувстват приети
Компетентности	• Осъзнава важността на културната чувствителност в работата с деца и родители • Демонстрира етично и професионално поведение, съобразено с принципите на равнопоставеност и приобщаване
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Изброява основни етични принципи • Обяснява значението на прилагането на професионална етика • Дава примери за етични и неетични ситуации Част по практика на професията: • Общува с уважение и емпатия • Спазва професионална тайна и не разпространява лична информация • Проявява уважение и толерантност към различия
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 6	**Образователна рамка на дейността на помощник-учителя**
Резултат от учене 6.1	Познава държавния образователен стандарт за приобщаващо образование
Знания	• Познава целта, принципите и механизмите на приобщаващото образование • Разграничава дейностите по обща и по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците • Разграничава краткосрочна и дългосрочна допълнителна подкрепа за личностно развитие • Описва целевите групи деца и ученици, на които се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие • Назовава институциите в системата на предучилищното и училищното образование за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците • Изброява видове дейности за подкрепа за личностно развитие на учениците • Идентифицира професионалните роли на помощник-учителя в комплексната система от дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците

ПРОЕКТ

	• Разграничава професионалните отговорности на помощник-учителя от тези на други педагогически и непедагогически специалисти • Описва професионалните функции и отговорности на помощник-учителя
Умения	• Изпълнява професионалните си функции в съответствие с ценностите на приобщаващото образование • Съдейства за осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на учениците • Организира дейността си в съответствие с професионалните си функции и отговорности
Компетентности	• Носи отговорност за спазването на ценностите на приобщаващото образование при изпълнението на възложените му дейности • Планира, организира и координира дейносттта си в съответствие с институционалните механизми за подкрепа • Извършва подкрепящи дейности с комплексен характер, в изменящи се условия (образователна среда, целеви групи ученици, екипи за подкрепа)
Резултат от учене 6.2	Познава образователните потребности на целевите групи ученици
Знания	• Назовава основни видове специални образователни потребности • Посочва най-често срещаните хронични заболявания при децата и учениците • Изрежда типични прояви на затруднения в различни области в резултат на увреждания, нарушения или заболявания – комуникативни, поведенчески, обучителни и др. • Посочва основни категории деца в риск • Аргументира нуждата от индивидуален подход към учениците със специални образователни потребности и/или хронични заболявания и към учениците в риск
Умения	• Разграничава видовете специални образователни потребности и хронични заболявания • Идентифицира типични признаци на затруднения в процеса на обучение на ученици със специални образователни потребности и/или хронични заболявания и на ученици в риск
Компетентности	• Самостоятелно различава прояви на учебни и емоционално-поведенчески затруднения при ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания и при ученици в риск
Резултат от учене 6.3	Използва информационни и комуникационни технологии
Знания	• Описва основни начини за електронен обмен на информация • Познава функционалните възможности на електронните средства за комуникация

ПРОЕКТ

	• Познава основните текстообработващи програми и презентационен софтуер • Познава възможностите на интернет за намиране на образователни ресурси
Умения	• Поддържа професионална комуникация по електронен път • Участва в онлайн събития и форуми за обмяна на опит и информация в професионалната сфера • Създава текстови документи (работни листове за учениците, графици, отчети и др.) • Създава образователни визуални материали и презентации • Търси, обработва и адаптира информация от интернет според индивидуалните потребности на учениците
Компетентности	• Използва самостоятелно електронни средства за комуникация във връзка с изпълнението на професионалните си отговорности • Използва съвременни дигитални инструменти и ресурси за подпомагане на процеса на преподаване и за ефективно подпомагане на ученето при ученици със специални образователни потребности
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира познания за механизмите, свързани с осигуряване на приобщаващо образование на учениците • Владее основни теоретични знания, свързани с особеностите и образователните потребности на целевите групи ученици • Познава и използва съвременни дигитални технологии Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано определя професионалната роля на помощник-учителя в комплексната система от дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците • Идентифицира необходимостта от подкрепа при различни категории ученици
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 7	**Подпомагане на адаптацията и социалното включване на учениците в образователната среда**
Резултат от учене 7.1	Участва в работата на екипа за подкрепа за личностно развитие
Знания	• Познава условията и реда за осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците • Познава структурата на плановете за подкрепа • Разграничава професионалните роли на различните специалисти при предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците

ПРОЕКТ

	• Описва професионалните си функции и отговорности като член на екипа за подкрепа • Описва видовете дейности и отговорниците за предоставяне на подкрепа за личностно развитие в институцията, в която работи
Умения	• Изпълнява възложените му в плана за подкрепа на всеки ученик дейности • Спазва определените в плана за подкрепа срокове по отделните дейности • Следва указанията на педагогическите специалисти в процеса на подкрепа • Систематизира и представя информация във връзка с дейността си
Компетентности	• Осъществява ефективна комуникация с членовете на екипа за подкрепа на личностното развитие • Съобразява се с разпределението на отговорностите между членовете на екипа при изпълнението на плана за подкрепа на отделния ученик • Носи отговорност за персонално възложените му задачи
Резултат от учене 7.2	Съдейства за осигуряване на достъпна, безопасна и подкрепяща среда за учениците
Знания	• Описва характеристики на достъпна училищна среда – физическа, информационна, технологична, образователна, социална • Дефинира изисквания за физическа безопасност в образователната институция • Разпознава нуждата от оказване на физическа подкрепа при ученици с комплексни потребности • Познава принципите на личната хигиена и самообслужването • Посочва ползата от изграждането на навици за лична хигиена и самообслужване • Изброява методи за насърчаване на хигиенни практики и развитие на навици за самообслужване
Умения	• Предлага мерки за осигуряване на достъпна среда в класната стая и извън нея • Подпомага осигуряването на физически безопасна среда за учениците • Придружава и подпомага безопасното придвижване на ученици със специални образователни потребности в сградата на образователната институция • Подпомага овладяването на навици за лична хигиена и самообслужване • Насърчава овладяването на навици за лична хигиена и самообслужване • При нужда подпомага ученици с увреждане при самообслужването им
Компетентности	• Съдейства по надежден начин за осигуряване на достъпна и

PROJECT

	безопасна среда в класната стая • Подпомага ефективно работата на учителите за развитие на адаптивните способности на децата и учениците към образователната среда и за постигане на тяхната независимост • Съдейства за овладяването на навици за лична хигиена и самообслужване, като използва адекватни методи, съобразени с индивидуалните нужди от подпомагане на учениците
Резултат от учене 7.3	Оказва подкрепа на ученици в риск
Знания	• Описва категориите деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето • Изрежда основни маркери за риск • Свързва работата по конкретен случай с предоставянето на краткосрочна допълнителна подкрепа на ученици в риск • Аргументира нуждата от индивидуален подход при работа с ученици в риск • Посочва механизми за подкрепа на ученици в риск
Умения	• Разпознава маркери за риск в поведението на ученика • Развива отношения на доверие с детето в риск • Подкрепя адаптацията на ученика в училищна среда • Съдейства за предотвратяване на рискови ситуации
Компетентности	• Способен е компетентно да оказва индивидуална помощ на ученика в обучението по отделните учебни предмети, като следва инструкциите на учителите • Участва съвместно и под указанията на педагогическите и непедагогическите специалисти в интердисциплинарна екипна работа по конкретен случай • Подпомага ефективно работата по конкретен случай на екипа за подкрепа • Съдейства за осигуряването на безопасна, позитивна и подкрепяща среда за ученика в риск
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва условията и реда за осигуряване и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците • Дефинира изисквания за достъпност на образователната среда и за физическа безопасност на учениците в училище • Обяснява ролята си при взаимодействие с ученици в риск Част по практика на професията: • Взаимодейства ефективно с членовете на екипа за подкрепа за личностно развитие • Съдейства за осигуряването и поддържането на достъпна, безопасна и подкрепяща среда за ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания и за ученици в риск
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 8	**Подпомагане на индивидуалния напредък в обучението и развитието на учениците**
Резултат от учене 8.1	Подпомага работата на учителя при подготовката на учебния час
Знания	• Познава основни компоненти на физическата среда, необходими за ефективно протичане на образователния процес • Назовава различни видове образователни материали – печатни, аудиовизуални, дигитални и интерактивни • Изброява начини за съдържателна, визуална, структурна, методическа, технологична адаптация на образователни материали
Умения	• Разбира функциите на основни компоненти на физическата среда в образователната институция, в която работи • Подготвя физическата учебна среда преди началото на часа • Подпомага техническото обезпечаване на образователния процес, вкл. работата с дигитални инструменти, специализирани технически средства и др. • Осигурява работни и помощни материали според нуждите и идеите на учителите • Подбира подходящи образователни материали според индивидуалните потребности на ученика • Адаптира образователни материали в зависимост от нуждите на учениците • Подпомага учителя при обособяването и поддържането на зона за отдих в класната стая при необходимост
Компетентности	• Организира ефективно физическата среда в класната стая според индивидуалните потребности на учениците • Подпомага учителя при подготовката на образователни материали по отделните учебни предмети за ученици със специални образователни потребности, в зависимост от техните нужди
Резултат от учене 8.2	Подпомага работата на учителя при провеждането на учебния час
Знания	• Познава организацията на учебния процес • Познава структурата на рамковите индивидуални образователни програми • Описва средства и техники за подпомагане на ученето при ученици със специални образователни потребности • Дефинира необходимостта от насърчаване на собствените усилия на учениците • Познава начините за оценяване на напредъка на учениците, които се обучават по индивидуална образователна програма
Умения	• Обсъжда с учителя индивидуалните учебни програми на учениците, с които работи • Следва указанията на учителите за индивидуална или групова помощ на учениците със специални образователни

ПРОЕКТ

	потребности по време на учебния час • Оказва индивидуална помощ в обучението по отделните учебни предмети, като следва инструкциите на учителя и индивидуалните образователни програми • Прилага конкретни инструменти и техники за подпомагане на процеса на учене при ученици със специални образователни потребности и/или хронични заболявания • Насърчава самостоятелните усилия на учениците с помощта на подходящи подходи • Подкрепя учителя при поддържането на реда в класната стая • Наблюдава напредъка на учениците • Регистрира затруднения и постигнати успехи в развитието на учениците • Споделя впечатления от работата на учениците с членовете на екипа за подкрепа
Компетентности	• Способен е адекватно да работи под ръководството на учителя • Подпомага ученето на учениците със специални образователни потребности, като насърчава тяхната независимост в съответствие с индивидуалните им потребности и насоките на учителите • Подпомага ефективно организацията и провеждането на учебния час под ръководството на учителя, като съдейства за поддържането на активна познавателна среда • Участва в оценяването на напредъка на учениците със специални образователни потребности и/или хронични заболявания в съответствие с целите в индивидуалните им планове за подкрепа
Резултат от учене 8.3	Оказва подкрепа на ученици с емоционално-поведенчески проблеми
Знания	• Идентифицира комплексни образователни потребности • Описва основни групи емоционално-поведенчески проблеми при ученици с комплексни образователни потребности • Познава основни видове конфликтни ситуации • Изброява подходящи подходи за справяне с емоционално-поведенчески проблеми при ученици с комплексни потребности
Умения	• Разпознава прояви на емоционална дисрегулация, агресивно поведение, самонараняващо поведение, опозиционно поведение • Предпазва от самонараняване • Подпомага конструктивното разрешаване на спорове • Подкрепя учителя при осигуряването на реда в класната стая в случай на проблемно поведение на ученик • Прилага адекватни подходи и стратегии за комуникиране, регулиране, превенция и възстановяване на поведението в съответствие с правилата на институцията

ПРОЕКТ

Компетентности	• Съдейства за осигуряването на безопасни условия в случаи на проблемно поведение в класната стая и извън нея
Резултат от учене 8.4	Подпомага участието на учениците в дейности по обща подкрепа
Знания	• Познава целта и дейностите по обща подкрепа за личностното развитие на учениците • Познава тематичните направления на заниманията по интереси за развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта • Изброява различни организационни педагогически форми на занимания по интереси • Обяснява ползата от заниманията по интереси за личностното развитие и социализацията на учениците със специални образователни потребности • Посочва дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение
Умения	• Участва в обсъждането от педагогическите специалисти на дейностите по обща подкрепа за учениците със специални образователни потребности и/или хронични заболявания и за учениците в риск • Подпомага учителите при проучването на добри практики за организиране на занимания по интереси на училищно ниво • Съдейства на учителите в организирането и провеждането на занимания по интереси на училищно ниво • Мотивира учениците за участие в организирани обучителни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности на общинско, областно, национално и международно равнище, включително през ваканциите • Насърчава учениците за включване в организирани групи за занимания по интереси, като отчита индивидуалните им предпочитания, потребности и възможности • Придружава учениците със специални образователни потребности при участието им в занимания по интереси • Насърчава развитието на интересите, компетентностите, творческите способности и социално-емоционалните умения на учениците • Съдейства на педагогическите специалисти за включването и участието на ученици в дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение
Компетентности	• Подкрепя отговорно и адекватно педагогическите специалисти в развитието на личностните качества, способностите и интересите на учениците • Способен е ефективно да подпомага педагогическите специалисти в организирането и провеждането на дейности по обща подкрепа за личностно развитие на ученици със специални образователни потребности и/или хронични заболявания и на ученици в риск

ПРОЕКТ

Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Дава примери за съдържателна, визуална, структурна, методическа, технологична адаптация на образователни материали • Обяснява специфични подходи за подкрепа на ученето при различни категории ученици със специални образователни потребности • Описва подходи за справяне с емоционално-поведенчески проблеми при ученици с комплексни потребности • Демонстрира познания за дейностите по обща подкрепа за личностното развитие на учениците Част по практика на професията: • Подпомага учителя организационно и технически при подготовката и провеждането на учебния час • Съдейства за осигуряването и поддържането на развиваща учебна среда за ученици със специални образователни потребности
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	**Взаимодействие с външни институции и родители**
Резултат от учене 9.1	Взаимодейства със семействата на учениците със специални образователни потребности, хронични заболявания и в риск
Знания	• Оценява ролята на семейството като основен фактор за социализацията и личностното развитие на детето • Познава принципи и модели на семейно възпитание • Разбира етапите, през които преминават родителите при приемането на особеностите на своето дете • Познава институционалните механизми за консултиране на родителите на ученици, включени в дейности за подкрепа
Умения	• Посредничи в общуването и сътрудничеството между родители и учители • Осъществява ефективна комуникация с родителите и изгражда доверителна връзка с тях • Предоставя при изискване от родителите подходяща информация за работата си с ученика • Участва в информационни и разяснителни дейности с родители • Посредничи съвместно и под указанията на учителя при оказването на съдействие от страна на родителите за изпълнение на дейностите в плана за подкрепа
Компетентности	• Стимулира позитивна комуникация и взаимодействие с родителите като насърчава уважителното отношение, сътрудничеството и взаимопомощта • Осъществява подкрепа и мотивиране на родителите за активно участие в процеса на приобщаване

ПРОЕКТ

Резултат от учене 9.2	Посредничи при подкрепа на деца в риск
Знания	• Познава мерките за закрила на детето, предвидени в Закона за закрила на детето • Познава отговорните органи и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по подкрепа за ученици в риск • Изброява процедурите за действие при сигнал за дете в риск
Умения	• Проучва информация от полагащите грижи за рискови фактори и обстоятелства в средата на детето • Посредничи съвместно и под указанията на учителя в процеса на работа по конкретен случай с отговорни лица от дирекция „Социално подпомагане“ и отделите за закрила на детето • Работи съвместно със социалния педагог и образователния медиатор от общността на детето в процеса на подкрепа
Компетентности	• Подкрепя координацията със социалните служби в процеса на подкрепа за ученици в риск
Резултат от учене 9.3	Комуникира на чужд език в професионален контекст
Знания	• Познава специализирани чуждоезикови източници – ръководства, стандарти, онлайн ресурси • Познава основна и професионална терминология, свързана с училищната среда и приобщаващото образование • Разбира нуждата от езиково посредничество при комуникация с ученици и родители с друг семеен език
Умения	• Ползва специализирана литература на чужд език • Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници • Използва чуждия език в ежедневни училищни ситуации – даване на инструкции, индивидуална и групова подкрепа при задачи • Осъществява подкрепа в езиковото обучение на ученици с друг семеен език • Посредничи при взаимодействието с родители от групи и общности, които владеят ограничено български език • Участва в работни срещи, дискусии и екипна комуникация на чужд език
Компетентности	• Способен е да ползва чужд език при работа с информационни източници • Използва чужд език в дейностите по подкрепа на ученици с друг семеен език • Проявява готовност да използва чужд език при взаимодействие с родители от групи и общности, които владеят ограничено български език
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира познания за институционалните механизми за взаимодействие с родителите на учениците в процеса на подкрепа за личностното развитие • Описва законовите мерки за подкрепа на деца в риск

ПРОЕКТ

	• Използва чужд език при устна и писмена комуникация в професионален контекст Част по практика на професията: • Решава казус, свързан с оказване на съдействие от страна на родителите за изпълнение на дейности в план за подкрепа • Провежда симулиран разговор на чужд език на професионална тема
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Помощник-учител“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № … от списъка по т. 3.1. (мин. 3 броя ЕРУ, поне 1 ЕРУ е от специфичната ПП)
IV	5	**Неприложимо**

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер.

Кабинетът за обучение по теория на професията „Помощник-учител“ трябва да осигурява гъвкавост на пространството, даваща възможност за прегрупиране на обучаемите според формата на работа – фронтална, групова или индивидуална.

Обзавеждането включва: работно място на обучаващия (работна маса и стол), работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (шкафове за различни цели), място/шкаф за връхни дрехи, екран за мултимедия и стойки за окачване на табла, флипчарт и учебно-технически средства за онагледяване на процеса на обучение (компютър, мултимедия и достъп до интернет); компютърен кабинет с компютър/лаптоп/таблет за всеки обучаван със специализирани софтуерни продукти; езикова лаборатория – работни маси за обучаемите, аудио и визуална техника, дидактични материали, свързани с усвояването на езика.

За обучението по професията „Помощник-учител“ са необходими още: библиотечен фонд със специализирана литература в областта на приобщаващото образование, специалната педагогика, социалната педагогика, психологията, социалните дейности и др.; видеоматериали; учебници и учебни пособия; специализирани дидактически материали, учебно-технически средства и софтуерни продукти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности; набор от нормативни актове в областта на приобщаващото образование и др.

ПРОЕКТ

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер.

Обучението по практика на професията трябва да се извършва под строго методично ръководство и супервизия на преподавателя по практика.

Обучението по практика на професията трябва да се провежда:

1. В среда, симулираща реалните условия и даваща възможност за трениране на умения и компетентности (кабинет за демонстрация и ролеви игри, чрез обучителни платформи за работа с деца със специални образователни потребности);
2. В реални условия: училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, центрове за специална образователна подкрепа

Учебната база за обучение по практика на професията „Помощник-учител“ трябва да включва следните помещения:

- кабинет за групова работа с обучаемите в процеса на обучение;
- помещение с обзавеждане и оборудване на класна стая в първа учебна зона за начален етап от основната образователна степен I – IV клас;
- компютърен кабинет.

Помещенията трябва да са оборудвани по изискванията на Наредба № 24 от 2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие (обн., ДВ, бр. 84 от 2020 г.).

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионални направления „Педагогика“ и „Педагогика на обучението по…“ от област на висше образование „Педагогически науки“ и по специалности от професионални направления „Психология“ и „Социални дейности“ от областта на висше образование „Социални, стопански и правни науки“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование, ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.

ПРОЕКТ